

การพัฒนาการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหา
ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ
The Development of Scenario Instructions to Enhance the Ability
of Problem Solving in Health Assessment and Nursing Care for
Maternal and Child in Normal Labour Stage

รพีพรรณ นาคบุบผา^{1*} และ ไพลิน ถึงถิ่น¹
Rapeepan Narkbubpha^{1*} and Pailin Thungtin¹
วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน โดยใช้โจทย์ปัญหาที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ และศึกษาประสิทธิผล ของรูปแบบการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารก ในระยะคลอดปกติ แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน 1) ขั้นตอนศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญ 2) ขั้นตอนการออกแบบ และพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 12 คน ของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ใช้วิธีการแบ่งกลุ่มนักศึกษา เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน วิเคราะห์ข้อมูลค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ พบว่า ข้อสอบมีคุณภาพ จำนวน 22 ข้อ ต้องปรับปรุงแก้ไข จำนวน 2 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 และ 3) ขั้นตอนทดลองใช้รูปแบบ การเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 15 คน ของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ใช้วิธีเลือกโดยการจับสลากแบบไม่คืนที่ ใช้วิธีการ แบ่งกลุ่มนักศึกษาเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Pair Sample t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหา ในการประเมิน ภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารก ในระยะคลอดปกติ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ปฐมนิเทศ เกี่ยวกับรูปแบบ และขั้นตอนการเรียนการสอน 2) นำเสนอบทเรียน 3) ฝึกการคิดแก้ปัญหารายบุคคลและ รายกลุ่ม 4) นำเสนอและอภิปรายผลการคิดแก้ปัญหา และ 5) สรุปบทเรียน

2. ผลเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของคะแนนความสามารถในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มตัวอย่างก่อน ($M=82.60$, $SD=12.54$) และหลังได้รับการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและ ทารกในระยะคลอดปกติ ($M=126.60$, $SD=10.14$) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 ($t=-17.59$, $df=14$)

คำสำคัญ: การพยาบาลมารดาและทารกระยะคลอดปกติ, ความสามารถในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาล, พัฒนาการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: rapeepan2549@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 089-9086672, 086-6007207)

Abstract

The present study aimed to develop a problem-based teaching model to promote problem-solving ability in health assessments and care for mothers and infants during normal birth as well as to study the effectiveness of the problem-based teaching model on problem-solving ability in health assessments and care for mothers and infants during normal birth. The research and development model for the study was divided into the following three stages: 1) study of concepts, theories, related research documents and experts, and 2) design and development of an education model. The samples were purposively sampled and consisted of 12 third-year nursing students from Phrachomkiao Phetchaburi College of Nursing. The students were divided into three groups based on the following theoretical knowledge test scores: with four students in each group. According to the analysis of test question difficulty and discrimination, 22 test questions were found to have quality with two questions being in need of revision. Cronbach's Alpha Coefficient was determined with reliability at .88; and 3) Education model experimentation. The samples were purposively sampled and consisted of 15 third-year nursing students from Phrachomkiao Phetchaburi College of Nursing who were selected by drawing lots without returning lots. The students were divided into three groups based on theoretical knowledge test results as follows: with five students in each group. Data were analyzed based on the problem-solving ability test form by calculating percentage, mean, standard deviation and analyzing differences in mean values by the sample t-test method. According to the findings:

1. The problem-based teaching model for promoting problem-solving ability in health assessment and care for mothers and infants during normal birth consisted of the following five steps: 1) Orientation to help students learn about the teaching model; 2) Lesson presentation; 3) Practice individual and group problem-solving; 4) Presentation and discussion of outcomes from problem-solving and 5) Lesson summary.

2. Based on the comparison of mean problem-solving ability scores of the sample group ($M=82.60$, $SD=12.54$) before and after receiving problem-based teaching on health assessment and care for mothers and infants during birth ($M=126.60$, $SD=10.14$), the findings were found to be different with significance at 0.001 ($t=-17.59$, $df=14$).

Keywords: Care in Normal Birth, Nursing Problem-Solving Ability, Development of Problem-Based Teaching

บทนำ

ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 กำหนดให้จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขาวิชา เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำไปจัดทำหลักสูตร หรือปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน เพื่อให้คุณภาพของบัณฑิต ในสาขาหรือสาขาวิชาของแต่ละระดับคุณวุฒิ มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ซึ่งคุณภาพของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: Thai Qualifications Framework for Higher Education) หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระบุโดยเป็นคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามที่สถาบันกำหนด 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ (วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี, 2555) วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี เป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ได้เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยประกอบไปด้วยการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และภาคทดลอง จำนวน 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาชีพเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ซึ่งในหมวดวิชาชีพเฉพาะ จะประกอบไปด้วยกลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ และกลุ่มวิชาชีพในการนี้ หลังจากการจัดการเรียนการสอน วิทยาลัยได้ดำเนินการประเมินคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สำหรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา พบว่า ในปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินต่ำสุดในด้านทักษะทางปัญญา ค่าเฉลี่ย 3.82 ด้านความรู้ค่าเฉลี่ย 3.93 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศค่าเฉลี่ย 3.91 (รัชну รัตนภาค, สัญญา คำดี และไพลิน ถึงถิ่น, 2557) จะเห็นได้ว่า ทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ทักษะทางปัญญา ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ และประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่าง ๆ มาใช้ในการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

สอดคล้องไปในทิศทางเดียว กับผลการประเมินการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 โดยพยาบาลในแหล่งฝึก และอาจารย์นิเทศ ในภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษา 2557 ที่พบว่า นักศึกษามีการเตรียมตัวเพื่อการฝึกปฏิบัติยังไม่เพียงพอ การนำความรู้ภาคทฤษฎีไปเชื่อมโยงกับภาคปฏิบัติยังไม่ดีพอ ประกอบกับประสบการณ์ของผู้วิจัย ที่สอนภาคปฏิบัตินักศึกษา รวมทั้งจากผลงานวิจัยของชนิษฐา รัตนกัลยา, นันทา เล็กสวัสดิ์, ภารดี นานาศิลป์, สุนีย์ จันทรมหเสถียร และบุญชู อนุศาสนนันท์ (2550); พรศิริ พันธสี และอรพินท์ สีขาว (2552) พบว่า นักศึกษายังขาดทักษะการนำกระบวนการพยาบาลไปใช้ในคลินิกหรือในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ได้แก่ ขาดทักษะในการประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วย รวบรวมข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่ครอบคลุม ขาดทักษะในการคิด วิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาล ไม่สามารถนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากผู้ป่วย มาสนับสนุนให้สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพ กำหนดเป้าหมายของการพยาบาล และเกณฑ์การประเมินผลไม่ถูกต้องหรือไม่สอดคล้องกับปัญหา กำหนดกิจกรรมการพยาบาล โดยไม่ทราบเหตุผลหรือไม่ใช่เหตุผลเชิงวิชาการที่ถูกต้อง

ในการนี้ กระบวนการพยาบาล เป็นเครื่องมือและวิธีการที่สำคัญอย่างยิ่งของวิชาชีพพยาบาล เนื่องจากเป็นกระบวนการที่อาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วย การวินิจฉัยการพยาบาล การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาล การนำ กระบวนการพยาบาล มาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการพยาบาล จะทำให้การปฏิบัติงานของพยาบาล เป็นระบบ ช่วยให้ผู้ป่วยได้รับบริการที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับปัญหา การที่พยาบาลจะใช้กระบวนการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องอาศัยความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล มีการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาของผู้ป่วย ได้ถูกต้อง (พรศิริ พันธสี และอรพินท์ สีขาว, 2552) ซึ่งก็ต้องเกิดจากการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการตัดสินใจ และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีการหนึ่งของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-Centered Learning) เพราะเป็นการเรียนที่ประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง มากกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการแสวงหาความรู้ และนำความรู้จากประสบการณ์เดิมมาสร้างองค์ความรู้ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา เพื่อฝึกให้รู้จักคิดวิเคราะห์ และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา รู้จักการตัดสินใจ ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก คือ สถานการณ์ปัญหา (Scenario) การสร้าง (Scenario) ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ของหลักสูตรกระตุ้นความรู้เดิม ส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้บูรณาการความรู้ และกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Landeen, 2014) สอดคล้องไปในทิศทางเดียว กับการศึกษาของ McCallum (2007) ที่พบว่า การนำกรณีตัวอย่าง (Case Scenario) ที่เสมือนจริงมาใช้ในการสอน ในห้องฝึกปฏิบัติทักษะเพื่อให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์ จะช่วยในการเรียนรู้ เพิ่มความมั่นใจแก่นักศึกษา และช่วยแนะนำการเรียนเสมือนจริง บนห่อผู้ป่วยได้ดี สอดคล้องกับการศึกษาของรพีพรรณ นาคบุษผา และไพลิน ถึงถิ่น (2559) ที่พบว่า การเรียนโดยใช้โจทย์ปัญหา ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหา ของการพยาบาลมารดา และทารกระยะคลอดปกติ ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 นั้น ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับมาก สิ่งที่นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด คือ โจทย์ปัญหากระตุ้นให้เกิดการคิด โจทย์ปัญหาสอดคล้องกับเรื่องจริงที่เกิดขึ้น และโจทย์ปัญหาช่วยส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ และระบุปัญหาทางการพยาบาล รวมทั้งมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการพัฒนาการสอน และศึกษา ประสิทธิภาพของการเรียนโดยใช้โจทย์ปัญหา ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาล ของการพยาบาลมารดาและทารกระยะคลอดปกติ เพื่อใช้เตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนฝึกภาคปฏิบัติบนห่อผู้ป่วย

จากข้อมูลและปัญหาอุปสรรคข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ โดยใช้แนวคิดและกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เนื่องจากเป็นการสร้างรูปแบบการสอนแบบใหม่ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนได้รูปแบบการสอนที่มีคุณภาพ แล้วทำการวัดประสิทธิผลของรูปแบบ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพ ของการจัดการเรียนในรายวิชาดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางการพยาบาล รวมทั้งทบทวนเนื้อหา และเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนการฝึกปฏิบัติงาน บนห่อผู้ป่วย อันจะนำไปสู่การพัฒนา นักศึกษาพยาบาล ให้มีทักษะการปฏิบัติการพยาบาลที่ถูกต้อง แม่นยำ ส่งผลต่อความปลอดภัยแก่ผู้รับบริการเป็นสำคัญ

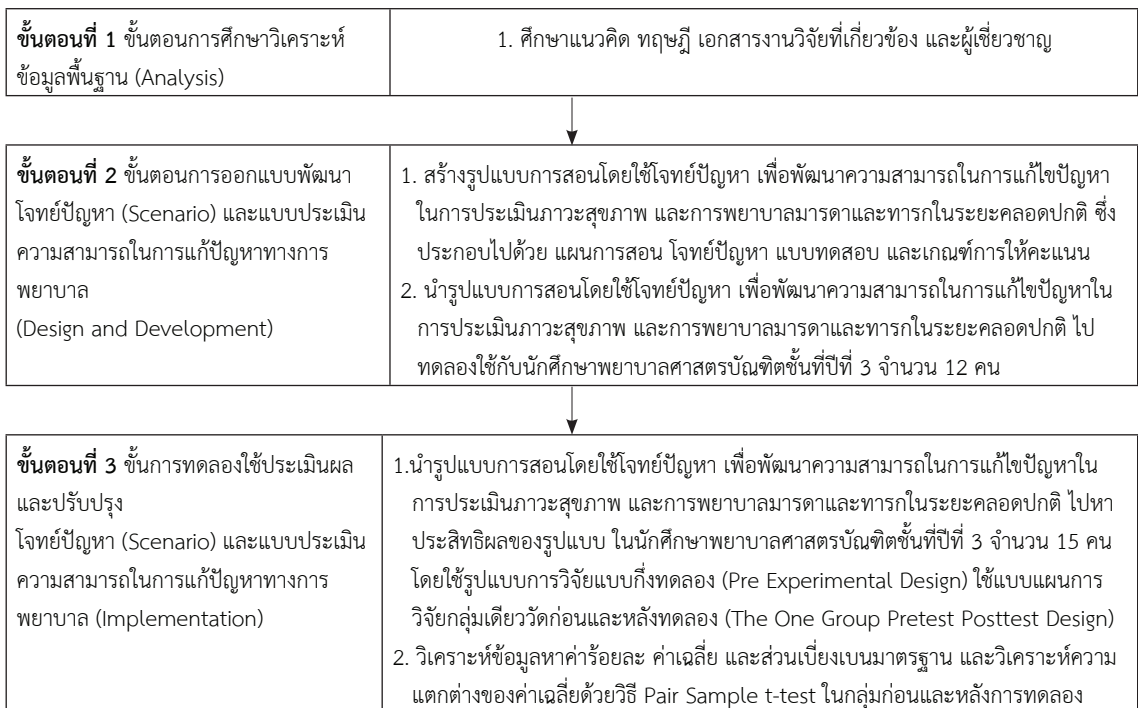

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา ที่มีต่อความสามารถในการแก้ไขปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดหลักการตั้งโจทย์ปัญหาของWalsh (2005) ประกอบด้วย โจทย์ปัญหาจากเรื่องจริงที่เกิดขึ้นได้ มีความท้าทาย กระตุ้นความสนใจ ฝึกทักษะการตัดสินใจโดยข้อเท็จจริง ข้อมูล หลักวิชา เชื่อมโยงความรู้เดิมกับข้อมูลใหม่ สอดคล้องกับเนื้อหา หลักสูตร มีการบูรณาการระหว่างบทเรียน โจทย์ปัญหาที่มีความซับซ้อน และเหมาะสมกับเวลา กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีค่าสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติมได้ และใช้แนวคิดของกระบวนการพยาบาล ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การประเมินภาวะสุขภาพ การวินิจฉัยการพยาบาล การวางแผนการพยาบาล การใช้แผนการพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาล (Potter & Perry, 2005) และกระบวนการของการวิจัย และพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญ

ทีมผู้วิจัยประชุมปรึกษาเพื่อสร้างแผนการสอน โจทย์ปัญหา แบบทดสอบ เกณฑ์การให้คะแนน การวางแผนการพยาบาลของแบบทดสอบความสามารถในการแก้ไขปัญหา การประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดา และทารกในระยะคลอดปกติ โดยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งประกอบไปด้วยอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์จำนวน 3 ท่าน อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางการสอนแบบ สถานการณ์จำลอง 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจึงนำผลมารวบรวม วิเคราะห์ กำหนดรูปแบบของแผนการ สอน โจทย์ปัญหา แบบทดสอบ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการประเมินภาวะสุขภาพ และ การพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการสอนโดยโจทย์ปัญหา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาใน การประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ

ประชากรเป้าหมาย คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 91 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 12 คน เนื่องด้วยข้อจำกัดของผล สอบในรายวิชาดังกล่าว พบว่า มีนักศึกษาสอบผ่าน 60% ในครั้งแรกจำนวนน้อยเพียง 27 คน จึงเลือกมา ทดลองใช้เครื่องมือจำนวน 12 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีคุณสมบัติ คือ เป็นนักศึกษาที่ผ่าน การเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 ใช้วิธีเลือกโดยการจับฉลากแบบไม่ คืนที่ ใช้วิธีการแบ่งกลุ่มนักศึกษาเป็น 3 กลุ่ม จากผลการสอบวัดความรู้ภาคทฤษฎีในเรื่อง การประเมินภาวะ สุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารก ในระยะคลอดปกติ ของรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการ ผดุงครรภ์ 1 ดังนี้ ผู้ที่มีคะแนนสูง (ร้อยละ 70 ขึ้นไป) กลุ่มปานกลางผู้ที่มีคะแนนระดับปานกลาง (ร้อยละ 65-69) และกลุ่มอ่อนผู้ที่มีคะแนนต่ำ (ร้อยละ 60-64) กลุ่มละ 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โจทย์ปัญหา และแบบทดสอบความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการประเมินภาวะสุขภาพ และการ พยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ ซึ่งมีจำนวนสถานการณ์ทั้งหมด 8 ข้อ และมีวัตถุประสงค์ของการ เรียนรู้ดังนี้

1. ระบุข้อมูลสนับสนุนและข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลที่สอดคล้องกับปัญหาของมารดาและทารก ในระยะคลอดปกติได้
2. ระบุวัตถุประสงค์และเกณฑ์การประเมินผลของมารดาและทารกในระยะคลอดปกติได้
3. ระบุกิจกรรมการพยาบาลเพื่อแก้ปัญหาของมารดาและทารกในระยะคลอดปกติได้
4. ระบุการประเมินผลการพยาบาลที่สอดคล้องกับปัญหาของมารดาและทารกในระยะคลอดปกติได้

สถานการณ์ข้อที่ 1

มารดา G₂P₀A₁L₀ อายุ 22 ปี มาห้องคลอดวันที่ 15 มกราคม 2559 ด้วยอาการเจ็บครรภ์ รัวไปหน้าขา และมีมูกเลือดออกทางช่องคลอดตั้งแต่วันที่ 06.00 น. ประวัติประจำเดือนครั้งสุดท้ายวันที่ 20 เมษายน 2558 ประวัติการตั้งครรภ์ปกติ ไม่มีภาวะแทรกซ้อนระหว่างตั้งครรภ์ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ HCT I=36%, II=34%, HB=14, BLOOD GROUP=O, RH=POSITIVE, MCV=82.3, THAL SCREEN TEST OF=NEGATIVE, DCIP=NEGATIVE, ANTI HIV=NEGATIVE, VDRL=NON-REACTIVE, HBSAG=NEGATIVE แรกรับเวลา 10.30 น. สัญญาณชีพ T=37.2 °C, P=88/MIN, R=22/MIN, BP=120/80 MMHG ตรวจร่างกายทั่วไปไม่ซีด ไม่มีอาการบวม ตรวจครรภ์ระดับยอดมดลูก ¾ เหนือสะดือ ทารกท่า ROA, FHS 148/MIN สม่่าเสมอ ทารกในครรภ์ดิ้นดี ESTIMATE SIZE=3,200 GRAMS. การหดตัวของมดลูกพบ I=3 นาที 50 วินาที, D=35 วินาที, S+ตรวจภายในพบ CERVIX DILATE 2 เซนติเมตร EFFACEMENT 80% STATION 0 คลำพบถุงน้ำบนส่วนนำชัดเจน ผลการตรวจปัสสาวะพบ ALBUMIN=NEGATIVE, SUGAR=NEGATIVE

สถานการณ์ข้อที่ 2

ข้อมูลการติดตามประเมินความก้าวหน้าในระยะที่หนึ่งของการคลอด ดังนี้

เวลา 12.30 น. ประเมินการหดตัวของมดลูก I=3 นาที 30 วินาที, D=35 วินาที, S+, FHS 150 ครั้ง/นาที ตรวจภายในพบ Cervix Dilate 3cms., Effacement 100 %, Station 0, MI

เวลา 14.30 น. ประเมินการหดตัวของมดลูก I=3 นาที, D=40 วินาที, S+, FHS 140 ครั้ง/นาที ตรวจภายในพบ Cervix Dilate 6cms., Effacement 100 %, Station 0, MI

เวลา 16.30 น. ประเมินการหดตัวของมดลูก I=2 นาที 30 วินาที, D=45 วินาที, S++, FHS 144 ครั้ง/นาที ตรวจภายในพบ Cervix Dilate 8 cms., Effacement 100 %, Station 0, MI มารดาร้องไวยวายพยายามเบ่งเกือบทุกครั้งขณะมดลูกหดตัว

สถานการณ์ข้อที่ 3

เวลา 18.30 น. ผู้คลอดบอกว่ารู้สึกอยากเบ่งมาก ตรวจภายในพบปากมดลูกเปิด 10 ซม. ถุงน้ำพูนหัวแตก มีมูกเลือด เวลาเบ่งพบปากช่องคลอดแยก ผิเย็บโป่งตั้ง ประเมินการหดตัวของมดลูก I=2 นาที 10 วินาที, D=55 วินาที, S+++ , FHS 148 ครั้ง/นาที

สถานการณ์ข้อที่ 4

เวลา 19.30 น. ผู้คลอดเบ่งขึ้นหน้า หน้าแดง เบ่งสั้น ร้องครวญครางดิ้นไปมาเมื่อมดลูกหดตัว FHS=110-120 ครั้งต่อนาที ไม่สม่าเสมอ

สถานการณ์ข้อที่ 5

เวลา 20.00 ศีรษะทารกคลอด พบว่า มีสายสะดือพันคอ 2 รอบ

สถานการณ์ข้อที่ 6

ทารกคลอดปกติ เวลา 20.05 น. เพศชายตรวจประเมินทารกแรกเกิดพบ เขียวปลายมือปลายเท้า ร้องเสียงดังมีเสียงเสมหะในลำคอ Pulse 102 ครั้ง/นาที Respiration สม่าเสมอ งอแขนขาได้ดี

สถานการณ์ข้อที่ 7

หลังจากทารกคลอดประมาณ 15 นาที ตรวจอาการแสดงการลอกตัวของรก พบว่า สายสะดือเหี่ยว คลำชีพจรไม่ได้ มดลูกกลมแข็งอยู่ระดับสะดือ กดเหนือหัวเหี่ยวหายสะดือไม่เคลื่อนตามเข้าไปในช่องคลอด

สถานการณ์ข้อที่ 8

หลังคลอด 2 ชั่วโมง ผู้คลอดมีอาการเหนื่อย อ่อนเพลีย มดลูกค่อนข้างนุ่ม อยู่เหนือระดับสะดือ 1 นิ้ว แผลฝีเย็บไม่บวม บ่นปวดพอนทอน มีเลือดไหลออกทางช่องคลอดเป็นฝอยนาน 2 แผ่นปวดถ่ายปัสสาวะ แต่ปัสสาวะไม่ออก T=36.7 องศาเซลเซียส P=88 ครั้ง/นาที R= 20 ครั้ง/นาที BP=110/70 มิลลิเมตรปรอท

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำโจทย์ปัญหา แบบทดสอบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์จำนวน 3 ท่าน อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางการสอน แบบสถานการณ์จำลอง 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด และประเมินผล 1 ท่าน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index=CVI) โดยค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมืออยู่ที่ .88, .83 ตามลำดับ และนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ หาค่าความยากง่ายของและค่าอำนาจจำแนก และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Alpha Coefficient of Cronbach)

การวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 24 ข้อ วัดความสามารถในระดับการคิดวิเคราะห์ จำนวน 16 ข้อ ระดับการนำไปใช้ จำนวน 8 ข้อ พบว่า ข้อสอบที่มีคุณภาพจำนวน 22 ข้อ ต้องปรับปรุงแก้ไข จำนวน 2 ข้อ และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Alpha Coefficient of Cronbach) ของแบบทดสอบความสามารถในการแก้ไขปัญหา การประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ

การวิจัยระยะนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Pre Experimental Design) โดยใช้แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังทดลอง (The One Group Pretest Posttest Design)

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 91 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 15 คน เนื่องด้วยข้อจำกัดของผลสอบในรายวิชาดังกล่าว พบว่า มีนักศึกษาสอบผ่าน 60% ในครั้งแรกจำนวนน้อยเพียง 27 คน จึงเลือกมาทดสอบประสิทธิภาพจำนวน 15 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีคุณสมบัติ คือ ผ่านการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 ใช้วิธีเลือกโดยการจับฉลากแบบไม่คืนที่ ใช้วิธีการแบ่งกลุ่มนักศึกษาเป็น 3 กลุ่ม จากผลการสอบวัดความรู้ภาคทฤษฎีในเรื่อง การประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารก ในระยะคลอดปกติ ของรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 ผู้ที่มีคะแนนสูง (ร้อยละ 70 ขึ้นไป) กลุ่มปานกลางผู้ที่มีคะแนนระดับปานกลาง (ร้อยละ 65-69) และกลุ่มอ่อนผู้ที่มีคะแนนต่ำ (ร้อยละ 60-64) กลุ่มละ 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอน โจทย์ปัญหา แบบทดสอบ เกณฑ์การให้คะแนนการวางแผนการพยาบาลของแบบทดสอบความสามารถในการแก้ไขปัญหา การประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดา และทารกในระยะคลอดปกติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแผนสอน โจทย์ปัญหา แบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากผลการทดลองใช้ และคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยให้ปรับเพิ่มจำนวนข้อของแบบทดสอบเป็น 32 ข้อ โดยวัดความสามารถในระดับการคิดวิเคราะห์ จำนวน 24 ข้อ ระดับการนำไปใช้ จำนวน 8 ข้อ ดำเนินการเก็บข้อมูล โดย Pre-test ความสามารถในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาล ในการประเมินภาวะสุขภาพ การพยาบาลมารดาและทารก ในระยะคลอดปกติ หลังจากนั้น ผู้วิจัยใช้รูปแบบการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ การพยาบาลมารดาและทารก ในระยะคลอดปกติ กับกลุ่มตัวอย่าง โดยสอนจำนวน 4 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 12 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) ปฐมนิเทศเกี่ยวกับรูปแบบ และขั้นตอนการเรียนการสอน 2) นำเสนอบทเรียน 3) ฝึกการคิดแก้ปัญหารายบุคคล และรายกลุ่ม 4) นำเสนอและอภิปรายผลการคิดแก้ปัญหา และ 5) สรุปบทเรียน และทำการ Post-test หลังจากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนการวางแผนการพยาบาล ของแบบทดสอบความสามารถในการแก้ไขปัญหา การประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำโจทย์ปัญหา แบบทดสอบ เกณฑ์การให้คะแนน การวางแผนการพยาบาล ของแบบทดสอบความสามารถในการแก้ไขปัญหา การประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ ที่ผ่านการทดลองใช้ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์ จำนวน 3 ท่าน อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางการสอนแบบสถานการณ์จำลอง 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index=CVI) โดยค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมืออยู่ที่ .87, .83, .80 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธี Pair Sample t-test ในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

จริยธรรมวิจัย

การวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี หมายเลข วพ.พจก. 011/2558

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารก ในระยะคลอดปกติ มีรูปแบบ ดังนี้ ทำการสอนจำนวน 4 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 12 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) ปฐมนิเทศเกี่ยวกับรูปแบบ และขั้นตอนการเรียนการสอน 2) นำเสนอบทเรียน 3) ฝึกการคิดแก้ปัญหารายบุคคลและรายกลุ่ม 4) นำเสนอและอภิปรายผลการคิดแก้ปัญหา และ 5) สรุปบทเรียน

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ

ตาราง 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ไขปัญหา ก่อนและหลังการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ

คะแนนความสามารถในการแก้ไขปัญหา	N	M	SD	t	df	p-value
ก่อนสอน	15	82.60	12.54	-17.59	14	0.000
หลังสอน	15	126.60	10.14			

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มทดลองก่อน ($M=82.60, SD=12.54$) และหลังได้รับการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ ($M=126.60, SD=10.14$) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 ($t=-17.59, df=14$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า เมื่อนำรูปแบบการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา มาใช้จัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนโดยใช้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ปฐมนิเทศเกี่ยวกับรูปแบบและขั้นตอนการเรียนการสอน 2) นำเสนอบทเรียน 3) ฝึกการคิดแก้ปัญหารายบุคคลและรายกลุ่ม 4) นำเสนอและอภิปรายผลการคิดแก้ปัญหา และ 5) สรุปบทเรียน ทำให้ส่งเสริมความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารกในระยะคลอดปกติ ให้แก่ผู้เรียนได้ สอดคล้องกับทฤษฎีของแมมมณี (2555) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน ที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่มซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือก และวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียน เกิดความใฝ่รู้เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหา และสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะวิชาชีพการพยาบาล ที่ต้องใช้ประสบการณ์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาล ในสถานการณ์เร่งด่วน เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ยังพบว่า รูปแบบของโจทย์ปัญหาที่ได้รับการพัฒนานั้น เป็นโจทย์ปัญหาที่ครอบคลุมเนื้อหา ตั้งแต่ระยะที่ 1-4 ของการคลอต โจทย์สถานการณ์จริงที่พบบ่อย มีปัญหาหลาย ๆ อย่างใน 1 สถานการณ์ เพื่อจะได้เรียนรู้วิธีป้องกันได้ถูกต้องและรวดเร็ว รวมทั้งมีความซับซ้อน และเรียงลำดับความสำคัญของการพยาบาล เพื่อให้การหาคำตอบนำค้นหา สามารถกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ร่วมกับทฤษฎีที่เรียนมาทำให้เข้าใจในเนื้อหา ส่งผลทำให้เกิดการคิดแก้ไขปัญหา และสามารถวางแผนให้การพยาบาลได้อย่างครอบคลุม สอดคล้องกับ Walsh (2005) ที่ได้ให้คำแนะนำในการตั้งโจทย์ปัญหาไว้ ดังนี้ เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นได้ มีความท้าทาย กระตุ้นความสนใจ ได้ฝึกทักษะการตัดสินใจโดยข้อเท็จจริง ข้อมูล หลักวิชา รวมทั้งมีความเชื่อมโยงความรู้เดิม กับข้อมูลใหม่ สอดคล้องกับเนื้อหาและหลักสูตร เช่นเดียวกับฐิติพร ปานมา (2554) ที่กล่าวว่า โจทย์ปัญหาที่ดีต้องมี ความเชื่อมโยงกับหลักสูตร เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์ความรู้จากเนื้อหา ให้เป็นเรื่องราวที่มีความหมาย รวมทั้งต้องมีความน่าเชื่อถือ และใกล้เคียงความเป็นจริง ซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำเนื้อหา และทักษะที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ไปใช้ในการแก้ไขสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

รวมทั้ง พบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาล้างการสอนโดยใช้โจทย์ปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารก ในระยะคลอตปกติเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนสอน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลัง ได้รับการสอน โดยใช้โจทย์ปัญหา ในการประเมินภาวะสุขภาพ และการพยาบาลมารดาและทารก ในระยะคลอตปกติ พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับการศึกษาอื่น ๆ เช่น การศึกษาของอัญชญา จุลศิริ (2548) และนงนภัทร รุ่งเนย (2546) ทั้งนี้ อธิบายได้ว่าเป็นผลมา จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่กระตุ้นกระบวนการคิดของนักศึกษา โดยใช้โจทย์ปัญหาที่เป็นสถานการณ์จำลอง ครอบคลุมของเนื้อหาตั้งแต่ระยะที่ 1-4 ของการคลอต เป็นสถานการณ์จริงที่พบบ่อย พร้อมทั้งมีปัญหาหลาย ๆ อย่างใน 1 สถานการณ์ รวมทั้งโจทย์ปัญหาที่มีความซับซ้อน และให้เรียงลำดับความสำคัญของการพยาบาล และมีการฝึกการใช้ กระบวนการพยาบาลทั้ง 5 ขั้นตอน ทั้งการรวบรวม ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การระบุปัญหา การวางแผน และการประเมินผลการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง โดยให้นักศึกษาวิเคราะห์โจทย์ปัญหา ผู้สอนใช้คำถาม นำเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ มีการค้นคว้าหาความรู้ นำมาอภิปราย แสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มใหญ่ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างอิสระ ทั้งนี้ ผู้สอนมีบทบาท ในการเป็นที่ปรึกษา สร้างบรรยากาศในการเรียนให้ผ่อนคลาย มีความเป็นกันเอง เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ตลอดจนมีการสรุปและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อ เชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Loving & Wilson (2000) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด การคิดวิเคราะห์ได้นั้นต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญคือ การใช้กรณีศึกษากระตุ้นให้เกิดการคิด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของทองสุข คำธนะ และวราภรณ์ เนียมสกุล (2545) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจาก สถานการณ์ ที่เป็นจริง โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกใน การเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่รู้ เน้นการสืบค้นหาความรู้โดยใช้พื้นฐานความรู้เดิมเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ ซึ่งผู้เรียนสร้างขึ้นเอง และที่สำคัญผลลัพธ์ของการเรียนรู้ นอกจากผู้เรียนจะได้รับความรู้แล้วยังได้ทักษะทางสังคมและทักษะทางวิชาชีพอีกด้วย

การนำผลการวิจัยไปใช้

ควรมีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลทุกคนก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาในสถานการณ์จริง ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และควรเพิ่มการฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดแก้ไขปัญหา นำไปสู่การวางแผนการพยาบาลได้อย่างครอบคลุม ในทุกรายวิชาที่เป็นภาคปฏิบัติการพยาบาล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทดลองนำโจทย์ปัญหาไปใช้ในการเรียนการสอนลักษณะอื่น ๆ เช่น การสอบ Objective Structured Clinical Examination (OSCE) การพยาบาลระยะคลอดปกติเพื่อประเมินความรู้ของนักศึกษาสำหรับเตรียมความพร้อมก่อนฝึกภาคปฏิบัติ

ข้อจำกัดของงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองมีจำนวนเพียง 15 คน เนื่องด้วยข้อจำกัดของเกณฑ์การคัดเลือก ในด้านผลการสอบในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 พบว่ามีนักศึกษาสอบผ่าน 60% ในครั้งแรก จำนวนน้อยเพียง 27 คน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนงานวิจัยครั้งนี้

รายการอ้างอิง

- ชนิษฐา รัตนกัลยา, นันทา เล็กสวัสดิ์, ภาวดี นานาศิลป์, สุนีย์ จันทรมหเสถียร และบุญชู อนุสาสนนันท์. (2550). ปัญหาและอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ทางศัลยกรรม. *วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 19(1): 134-144.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่องแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. สืบค้นเมื่อ 12 ก.ค. 58 จาก http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews6/nursegrad_m1.pdf
- ฐิติพร ปานมา. (2554). การประเมินและการพัฒนาโจทย์ปัญหา (Scenario). *จุลสาร PBL วลัยลักษณ์*, 4(2), 7-8.
- ทองสุข คำธนะ และวรรณวดี เนียมสกุล. (2545). การใช้กรณีศึกษาในการเรียนการสอนวิชานามัยชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยชานดิเอโก. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนীরาชบุรี*, 14(2): 37-39.
- ทิตนา แชมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นงนภัทร รุ่งเนย. (2546). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเรื่องการพยาบาลบุคคลที่ได้รับภัยอันตรายจากอุบัติเหตุและสาธารณภัยโดยใช้สถานการณ์สมมติ สำหรับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. เพชรบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.
- พรศิริ พันธสี, และอรพินท์ สีขาว. (2552). ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาต่อการพัฒนาความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลในคลินิกของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสมาการพยาบาล*, 24(3): 81-93.
- รพีพรรณ นาคบุบผา, และไพลิน ถึงถิ่น. (2559). ความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้โจทย์ปัญหาที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลของการพยาบาลมารดาและทารกระยะคลอดปกติ. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 3(3): 170-178.
- รัชну รัตนภาค, สัญญา คำดี และไพลิน ถึงถิ่น. (2557). การประเมินคุณภาพบัณฑิตตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2556 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. เพชรบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.
- วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. (2555). *มคอ.2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555*. เพชรบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.
- อัญชญา จุลศิริ. (2548). ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษาต่อความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารการพยาบาลและการสาธารณสุข วิทยาลัยเครือข่ายภาคกลาง*, 2(2): 33-42.
- Landeen, J. (2014). *Scenario Development in Problem Based Learning*. Hand out.
- Loving, G. L. & Wilson, J. S. (2000). Infusing Critical Thinking into the Nursing Curriculum Through Faculty Development. *JNE*, 25(2): 70-4.
- McCallum, J. (2007). The Debate in Favour of Using Simulation Education in Preregistration Adult Nursing. *Nurse Education Today*, 27(8): 825-831.
- Potter, P.A. & Perry, A.G. (2005). *Fundamental of Nursing*. 6th ed. St. Louis: Mosby.
- Walsh, A. (2005). *The tutor in Problem Based Learning: A Novice's Guide*. McMaster University. Hand Out.